

DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

- Betreft:**
- voorontwerp van decreet tot wijziging van diverse decreten wat betreft versterking van de lokale democratie
 - Principiële goedkeuring

Dit voorontwerp van decreet wijzigt de volgende decreten:

- het decreet van 28 januari 1977 tot bescherming van de namen van de openbare wegen en pleinen;
- het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011;
- het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012;
- het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges;
- het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur;
- het programmadecreet van 20 december 2019 bij de begroting 2020.

Inhoudelijk, met sterk en democratisch bestuurde gemeenten voor ogen, moderniseert en versterkt dit ontwerp van decreet de regels van de lokale democratie als volgt:

1. het schaft de opkomstplicht bij gemeenteraadsverkiezingen af;
2. het voert maatregelen in tegen het ronselen van stem-volmachten;
3. het schaft de invloed van de lijststem op het aanwijzen van de gemeenteraadszetels van een lijst aan de verkozenen op die lijst af;
4. het regelt dat na de verkiezingen, de installatie van de nieuwe gemeenteraad gebeurt op één van de eerste vijf werkdagen van december;
5. het regelt voor de lijsttrekker van de grootste lijst een tijdelijk exclusief initiatiefrecht om een meerderheidscoalitie te vormen;
6. het regelt dat de verkozene voor de gemeenteraad met de meeste stemmen van de grootste fractie van de coalitie burgemeester;
7. het regelt een constructieve motie van wantrouwen;
8. het regelt dat organen van het lokaal bestuur digitaal kunnen vergaderen;

9. het regelt de onverenigbaarheid tussen het mandaat van gemeenteraadslid en personeelslid zijn van een sociale huisvestingsmaatschappij en tussen het mandaat van gemeenteraadslid en leidinggevende zijn van een intergemeentelijke samenwerkingsverband
10. het werkt de onverenigbaarheid weg tussen het mandaat van districtsraadslid en het mandaat van lid van het bijzonder comité voor de sociale diensten;
11. het faciliteert de vrijwillige samenvoeging van gemeenten door regelgeving fusievriendelijker te maken en door een waarborgsysteem in te bouwen voor de middelen die fusiegemeenten ontvangen uit het Open Ruimtefonds;
12. het stelt regels vast over de presentiegelden voor het bijwonen van de organen van de samenwerkingsverbanden van lokale besturen;
13. het conformeert de regels rond samenwerkingsverbanden van lokale besturen aan het Wetboek van vennootschappen en verenigingen;
14. een aantal van vermelde wijzigingen van de regels voor de gemeenten werkt door naar de OCMW's en of de districten.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

BELEIDSDOMEIN: kanselarij en bestuur

BELEIDSVELD: binnenlands bestuur en stedenbeleid

INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT: binnenlands bestuur, stedenbeleid

BELEIDSDOELSTELLING:

Het regeerakkoord 2019-2024 zet verder in op een bestuursmodel dat uitgaat van twee sterke polen: sterke lokale besturen enerzijds en een kaderstellende Vlaamse overheid anderzijds. In functie daarvan beoogt het de organieke regelgeving voor lokale besturen te optimaliseren.

De beleidsnota binnenlands bestuur en stedenbeleid 2019-2024 beoogt onder meer een transparant overheidslandschap dat tussen de Vlaamse overheid en gemeenten in ligt, bestuurskrachtige gemeenten met meer beleidsautonomie en een lokale democratie waarin elke Vlaming volwaardig kan participeren. Deze strategische lijnen van de beleidsnota zijn vertaald in die beleidsnota naar operationele doelstellingen, waaronder het vereenvoudigen van het scala aan verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen, het stimuleren van fusies van gemeenten, het verbeteren van de organieke regelgeving waarbij de gemeenteraad wordt versterkt en het moderniseren van de regels van de lokale democratie. Dit voorontwerp van decreet geeft aan deze doelstellingen mee uitvoering.

Regeerakkoord 2019-2024, (p. 188 e.v.):

2. Binnenlands bestuur en stedenbeleid

2.1 Uitdagingen en visie

“Een efficiënte, slagkrachtige, transparante, burgergerichte en toegankelijke overheid. Dat is de basis voor het creëren van welvaart, welzijn en vertrouwen bij de Vlaamse burger. We zetten meer dan ooit in op een bestuursmodel dat uitgaat van twee sterke polen: sterke lokale besturen enerzijds en een kaderstellende Vlaamse overheid anderzijds.”

2.2 Concrete voorstellen

2.2.2 Optimaliseren organieke regelgeving

“Het Vlaams bestuursniveau ontwikkelt zich verder als partner van de lokale besturen.

We vereenvoudigen de organieke regelgeving verder, onder andere via een aanpassing van het decreet Lokaal Bestuur.

Bij het neerleggen van de lijst voor lokale verkiezingen dient ingeval van een kartellijst meegedeeld te worden of de kandidaten van de verschillende partijen op de kartellijst al dan niet 1 of meerdere fracties in de gemeenteraad zullen vormen.

De kandidaten geven eveneens aan tot welke fractie ze desgevallend zullen behoren.

We schaffen de opkomstplicht bij de lokale en provinciale verkiezingen af.

De lijsttrekker van de grootste lijst krijgt na de verkiezingen 14 dagen het exclusief initiatiefrecht om een meerderheidscoalitie op de been te brengen. Slaagt hij of zij daar niet in, dan gaat het initiatiefrecht over naar de tweede grootste lijst en wordt desgevallend verder de afnemende volgorde van stemmenaantal van de lijsten gehanteerd.

We versterken de impact van de kiezer bij gemeenteraadsverkiezingen. De burgemeester wordt voortaan de kandidaat met de meeste voorkeurstemmen van de grootste fractie van de coalitie. Daarnaast verdwijnt de lijststem.

De installatievergadering van de nieuwe gemeenteraden vindt vanaf de verkiezingen van 2024 plaats op een van de eerste vijf werkdagen van december van het jaar van de verkiezingen, i.p.v. begin januari. Een nieuwe lokale bestuursperiode begint voortaan een maand vroeger.

We voeren de constructieve motie van wantrouwen in, zodat onbestuurbaarheid van een gemeente vermeden kan worden.

Dit instrument kan enkel worden ingezet met de steun van 2/3de van de verkozenen van elk van de indienende fracties en niet in de eerste 12 maanden na de installatie van de gemeenteraad noch in de laatste 12 maanden voor de lokale verkiezingen.

We vereenvoudigen van het scala aan verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen. Hierbij staat de aandacht voor de democratische aansturing en verantwoording voorop, alsmede duidelijke spelregels voor de samenwerking tussen de publieke en de private sector.”

Beleidsnota Binnenlands bestuur en stedenbeleid 2019-2024:

1. SD: Het overheidslandschap dat tussen de Vlaamse overheid en gemeenten in ligt, is transparant,
- 1.2. OD We vereenvoudigen het scala aan verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen, (p. 10-11)

“We vereenvoudigen het scala aan verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen. Hierbij staat de aandacht voor de democratische aansturing en verantwoording voorop, alsook duidelijke spelregels voor de samenwerking tussen de publieke en de private sector. Tijdens de vorige regeerperiode werden verschillende wijzigingen aangebracht aan de regels rond intergemeentelijke samenwerking. Ik wens de bestaande samenwerkings- en verzelfstandigingsvormen te evalueren om aan de lokale noden tegemoet te komen. Zo moeten de gevolgen van het nieuwe Wetboek van vennootschappen en verenigingen als aanvullend recht duidelijk worden. De Omzendbrief BA 2003/09 van 18 juli 2003 betreffende de toepassing van artikel 11 van het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking wordt daarom vervangen door een nieuwe omzendbrief die duidelijk maakt welke artikels van het nieuwe wetboek van toepassing zijn naast hetgeen geregeld is in deel 3, titel 3 van het DLB. Ik zal ook nagaan in welke mate de nieuwe regelgeving de efficiënte werking van de intergemeentelijke samenwerking heeft beïnvloed.”

2. SD Onze Vlaamse gemeenten zijn bestuurskrachtig en beschikken over grotere beleidsautonomie,
2.2. OD We stimuleren fusies van gemeenten, (p. 11)

“Door het ondersteunen van schaalvergroting, creëren we sterke en bestuurskrachtige lokale besturen. Deze schaalvergroting gebeurt op vrijwillige basis. Lokale besturen kunnen vrij kiezen of en met wie ze wensen te fusioneren. De lokale besturen leggen de voorstellen tot fusie voor aan de Vlaamse regering die al of niet een decretaal initiatief kan nemen. De Vlaamse regering werkt een financieel ondersteuningspakket uit voor fusieoperaties die een bepaalde minimale schaalgrootte bereiken en ingaan vanaf de nieuwe lokale bestuursperiode in 2024. Deze financiële ondersteuning (schuldovername) wordt gedifferentieerd naargelang de bereikte schaalgrootte. Naast de schuldovername zal er ook een garantieregeling voor het gemeentefonds van toepassing zijn waardoor de nieuwe fusiegemeente nooit minder ontvangt dan de som van de afzonderlijke lokale besturen.

Ik zal vrijwillige schaalvergroting ondersteunen door het ondersteuningsaanbod dat in de afgelopen regeerperiode werd uitgebouwd verder te optimaliseren. Hierbij zal ik vertrekken van de geleerde lessen uit de vorige fusietrajecten.

Ik zal in 2020 de regeling over schuldovername verder uitwerken. Deze zal enkel geldig zijn voor de fusies die ten laatste ingaan bij het begin van de volgende lokale bestuursperiode.

Op basis van de decreetsevaluatie die ABB uitvoerde in samenspraak met de besturen die op 1 januari 2019 fuseerden, zal ik bekijken of er aanpassingen nodig zijn aan het juridische kader voor fusies in het DLB.

Fusies raken aan veel Vlaamse en federale bevoegdheden en hebben bijgevolg een grote impact op verschillende regelgeving, administratieve praktijken en digitale toepassingen.

Voor de zeven fusies die op 1 januari 2019 ingingen, werd een impactanalyse uitgevoerd die leidde tot een aanpassing van regelgeving en administratieve praktijken om de fusies vlot te laten verlopen. Ik zal een nieuwe Vlaamse en federale impactanalyse opstarten waarbij gekeken moet worden of de regelgeving, administratieve praktijken en digitale toepassingen voldoende fusievriendelijk zijn. Ik zal ook nagaan of er opnieuw regelgevingswerk zal nodig zijn. (...)”

2.3. OD We verbeteren de organieke regelgeving en versterken daarbij de gemeenteraad, (p. 12)

“Het Vlaams bestuursniveau ontwikkelt zich verder als partner van de lokale besturen. We vereenvoudigen de organieke regelgeving verder, onder andere door een aanpassing van het DLB. De volgende aanpassingen en vereenvoudigingen van het DLB worden vooropgesteld :

(1) Het algemeen bestuurlijk toezicht wordt op een restrictieve manier toegepast en beperkt zich tot wettigheidstoezicht. Het goedkeuringstoezicht wordt verder afgebouwd (zie ook 2.5.).

(2) We vereenvoudigen het scala aan verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen.

Hierbij staat de aandacht voor de democratische aansturing en verantwoording voorop, alsmede duidelijke spelregels voor de samenwerking tussen de publieke en de private sector (zie ook 1.2.).

(3) De lijsttrekker van de grootste lijst krijgt na de verkiezingen 14 dagen het exclusief initiatiefrecht om een meerderheidscoalitie op de been te brengen. Slaagt hij of zij daar niet in, dan gaat het initiatiefrecht over naar de tweede grootste lijst en wordt desgevallend verder de afnemende volgorde van stemmenaantal van de lijsten gehanteerd (zie ook 3.1.).

(4) We versterken de impact van de kiezer bij gemeenteraadsverkiezingen. De burgemeester wordt voortaan de kandidaat met de meeste voorkeurstemmen van de grootste fractie van de coalitie (zie ook 3.1.).

(5) De installatievergadering van de nieuwe gemeenteraden vindt vanaf de verkiezingen van 2024 plaats op een van de eerste vijf werkdagen van december van het jaar van de verkiezingen, i.p.v. begin januari. Een nieuwe lokale bestuursperiode begint voortaan een maand vroeger (zie ook 3.1.).

(6) We voeren de constructieve motie van wantrouwen in, zodat onbestuurbaarheid van een gemeente vermeden kan worden. Dit instrument kan enkel worden ingezet met de steun van twee derde van de verkozenen van elk van de indienende fracties en niet in de eerste 12 maanden na de installatie van de gemeenteraad noch in de laatste 12 maanden voor de lokale verkiezingen (zie ook 3.1.). (...)”

3. SD: Elke Vlaming kan volwaardig participeren aan de lokale democratie

3.1. OD We moderniseren de regels van de lokale democratie, (p. 15)

“Het is noodzakelijk dat kiezers het bestuur krijgen waarvoor ze gestemd hebben. Aldus versterken we de impact van de kiezer bij gemeenteraadsverkiezingen door de kandidaat met de meeste voorkeurstemmen van de grootste fractie van de coalitie burgemeester te laten worden en schaffen we de lijststem af.

Bij het neerleggen van de lijst voor lokale verkiezingen dient ingeval van een kartellijst meegedeeld te worden of de kandidaten van de verschillende partijen op de kartellijst al dan niet één of meerdere fracties in de gemeenteraad zullen vormen. De kandidaten geven eveneens aan tot welke fractie ze desgevallend zullen behoren.

We schaffen de opkomstplicht bij de lokale en provinciale verkiezingen af. Dit dwingt politici en partijen om kiezers te overtuigen te gaan stemmen.

De lijsttrekker van de grootste lijst krijgt na de verkiezingen 14 dagen het exclusief initiatiefrecht om een meerderheidscoalitie op de been te brengen. Slaagt hij of zij daar niet in, dan gaat het initiatiefrecht over naar de tweede grootste lijst en wordt verder de afnemende volgorde van stemmenaantal van de lijsten gehanteerd.

Ik wil dat de nieuw verkozen besturen zo snel mogelijk aan de slag kunnen. De installatievergadering van de nieuwe gemeenteraden vindt vanaf de verkiezingen van 2024 plaats op een van de eerste vijf werkdagen van december van het jaar van de verkiezingen, i.p.v. begin januari. Een nieuwe lokale bestuursperiode begint voortaan een maand vroeger. Ik hou daarbij rekening met de suggesties naar aanleiding van de evaluaties van de laatste lokale verkiezingen. We voeren de constructieve motie van wantrouwen in, zodat onbestuurbaarheid van een gemeente vermeden kan worden. Dit instrument kan enkel worden ingezet met de steun van twee derde van de verkozenen van elk van de indienende fracties en niet in de eerste 12 maanden na de installatie van de gemeenteraad, noch in de laatste 12 maanden voor de lokale verkiezingen.

Ik zal het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 en het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012 wijzigen, onder meer rekening houdend met:

- de elementen in het Regeerakkoord die in verband staan met de verkiezingen;*
- de verbeteringsuggesties die in het "evaluatierapport gemeente- en provincieraadsverkiezingen 14 oktober 2018" werden geformuleerd;*
- en eventuele andere aanvullende wijzigingen.*

Daarmee zal de juridische basis worden gelegd om de lokale en provinciale verkiezingen op 13 oktober 2024 vlot en efficiënt te laten verlopen."

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande voorontwerp van decreet werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 198 van 18 juni 2020.

Het advies van Inspectie van Financiën werd bekomen op 23 juni 2020.

Het begrotingsakkoord is niet vereist.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

1. In uitvoering van de vermelde doelstellingen van het regeerakkoord en de beleidsnota binnenlands bestuur zet dit ontwerp van decreet verder in op een bestuursmodel dat uitgaat van twee polen: sterke lokale besturen enerzijds en een kaderstellende Vlaamse overheid anderzijds. Een efficiënte, slagkrachtige, transparante, burgergerichte en toegankelijke lokale overheid vormt, samen met de Vlaamse overheid, de basis voor het creëren van welvaart, welzijn en vertrouwen bij de burger. Aangezien ze als eerste in contact komen met de burgers vormen lokale besturen in die zin het eerste bestuursniveau. Het is dan ook cruciaal dat de lokale overheid sterk en democratisch bestuurt.

2. Ter wille van sterk en democratisch bestuurde gemeenten, is de **eerste** doelstelling van dit ontwerp van decreet de regels van de lokale democratie te moderniseren en versterken zodat kiezers bij de gemeenteraadsverkiezingen vrij zijn om een stem te gaan uitbrengen, zodat kiezers hun stemimpact

transpanter is en deze versterkt bij de vorming van het bestuur en zodat de gemeenteraad sneller aantreedt na de verkiezingen en versterkt. Concreet betekent dit dat de volgende wijzigingen worden doorgevoerd:

- De **opkomstplicht** in het LPKD wordt afgeschaft en, in het verlengde daarvan, ook alle bepalingen in het LPKD die voortbouwden op de opkomstplicht. Dat betekent niet dat de kiezer niet mag aangemoedigd worden om te gaan stemmen. Het blijft voor elke kiezer immers belangrijk dat hij zijn democratisch recht om zijn stem uit te brengen, uitoefent. Maar hij is er wettelijk niet meer toe verplicht.

- Het effect/meetellen van de **lijststem** bij de zetelaanwijzing binnen de lijst wordt afgeschaft.

- Er wordt aan de lijsttrekker van de grootste lijst (hoogste stemcijfer) een **exclusief initiatiefrecht** gegeven om gedurende veertien dagen een meerderheidscoalitie te vormen. Slaagt deze lijsttrekker daar niet in, dan krijgt de lijsttrekker van de tweede grootste lijst zo een recht, enz. Het vormen van een meerderheidscoalitie komt daarbij tot uiting in een akte van gezamenlijke voordracht van schepenen die afdoende ondertekend en tijdig moet worden ingediend bij de algemeen directeur van de gemeente. Voorts moeten voordrachtsakten met respect voor het exclusief initiatiefrecht ondertekend en ingediend worden. Dit is een bijkomende ontvankelijkheidsvoorwaarde voor de voordracht.

- De kiezers zien het resultaat van hun stem sneller omgezet in de vorming en installatie van een nieuw bestuur: in december in plaats van in januari. De vervroeging van de **installatie** van de nieuwe **gemeenteraad** naar een van de eerste vijf werkdagen van **december** met behoud van verkiezingen op de tweede zondag van oktober, noopt daarbij tot het **inkorten** van een aantal **termijnen** die nog geijkt zijn op een installatie in januari. Het gaat om het inkorten van de termijn voor inzage in de aangifte van de verkiezingsuitgaven, de termijn voor het indienen van een bezwaar tegen de verkiezingen bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, de termijn van oproeping voor de installatievergadering, de termijn voor het indienen van een voordrachtsakte voorafgaand aan de installatievergadering. Daarnaast wordt de uitslag van de verkiezingen bij geen bezwaar definitief wanneer de bezwaartermijn verstreken is. De Raad voor Verkiezingsbetwistingen doet over de uitslag van de verkiezingen wanneer geen bezwaar is ingediend geen uitspraak meer. Hij kan wel tijdens de bezwaartermijn ambtshalve een correctie doen van de zetelverdeling en rangorde van de verkozenen, zonder dat dit afbreuk doet aan zijn bevoegdheid om uitspraak te doen over de geldigheid van de verkiezingen naar aanleiding van een bezwaar dat zou worden ingediend. Om ook in geval van bezwaar, zo snel mogelijk tot installatie van de nieuwe organen van de gemeente te komen, wordt de termijn van uitspraak van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen 35 dagen, in plaats van 40 dagen.

Onderstaand schema maakt de termijnwijzigingen (inkorting of wegvallen) aanschouwelijk:

		Oud	Nieuw
Art. 6 DLB	Termijn oproeping	14 dagen	8 dagen
Art. 7,43,90,92 DLB	Termijn Voordracht	8 dagen	3 dagen
Art. 197 LPKD	Termijn aangifte verkiezingsuitgaven	30 dagen	30 dagen
Art. 197 LPKD	Termijn inzage aangifte verkiezingsuitgaven	15 dagen	10 dagen

Art. 23 DBRC	Termijn bezwaar	45 dagen	40 dagen
Art. 25 DBRC	Termijn uitspraak na bezwaar	40 dagen	35 dagen
Art. 203 204 LPKD	Termijn van uitspraak door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen bij geen bezwaar	75 dagen	Valt weg

- Wie en hoe men **burgemeester** wordt, zal vanaf 2024 anders verlopen. Vanaf dan wordt de **verkozene met de meeste naamstemmen van de grootste coalitiefractie** de burgemeester en legt hij of zij de eed af in handen van de voorzitter van de gemeenteraad. De klassieke voordrachtsakte van de burgemeester valt weg. Nadat de schepenen zijn geïnstalleerd, wordt het raadslid met de meeste naamstemmen van de grootste coalitiefractie aangewezen-burgemeester, in afwachting van definitieve benoeming door de Vlaamse Regering, bij delegatie de minister van binnenlands bestuur. De aangewezen-burgemeester oefent dezelfde functies en bevoegdheden uit als deze die aan de burgemeester worden toevertrouwd. In het verlengde van de nieuwe procedure tot benoeming van de burgemeester, wordt een **vervangingsregeling** vastgesteld. De vervanger is de verkozene met het tweede grootste aantal naamstemmen op dezelfde lijst als die van de burgemeester die moet vervangen worden.

Eveneens in het verlengde van de nieuwe procedure tot benoeming van de burgemeester, moet bij de indiening van een **kandidatenlijst** in de voordrachtakte aangegeven worden of de lijst **splitst in twee fracties** en wie van de kandidaten op de lijst tot welke fractie zal behoren. Als de voordracht niet aan dat vereiste voldoet, kan dat rechtgezet worden met een verbeteringsakte en als dat niet gebeurt, wordt de lijst afgewezen.

Voor wat betreft het gewicht van een fractie en de daaruit volgende benoeming van de burgemeester, wordt een fractie geacht haar gewicht of grootte van bij de installatie te behouden tot de vernieuwing van de gemeenteraad na de volgende algehele verkiezingen, zoals dat al het geval is voor de gemeenteraadscommissies.

- De positie van de gemeenteraad wordt versterkt. Een collectieve of individuele **constructieve motie** van wantrouwen vervangt de procedure van structurele onbestuurbaarheid. Ook de mogelijkheid om **digitaal te vergaderen** past in het moderniseren en versterken van de lokale democratie en wordt daarom formeel verankerd in het decreet over het lokaal bestuur. De regering kan dienaangaande minimale voorwaarden vaststellen.

- Nog in het verlengde van dezelfde doelstelling wordt een aantal maatregelen ingelast dat het ronselen van **stem-volmachten** moet tegengaan.

3. Ten **tweede** betekent sterk lokaal besturen ook meer autonomie om lokaal beleid te voeren en daarbij samen te werken en of samen te smelten met andere lokale besturen tot een nieuw bestuur. In het verlengde daarvan beoogt dit voorontwerp van decreet de vrijwillige samenvoeging van gemeenten te faciliteren door de **regelgeving fusievriendelijker** te maken en door een **garantieregeling** in te bouwen voor de middelen die fusiegemeenten ontvangen uit het **Open Ruimtefonds**. En in dezelfde lijn beoogt het enerzijds de regels over samenwerkingsverbanden van lokale besturen te verbeteren door ze aan te passen aan het **Wetboek van vennootschappen en verenigingen** en door de grenzen van het presentiegeld voor de raden van bestuur van de samenwerkingsverbanden

duidelijk af te bakenen en onzekerheid omtrent de mogelijkheid van dubbel presentiegeld weg te nemen.

4. Ten **derde** regelt dit ontwerp van decreet een aantal andere zaken die inherent zijn aan sterke en democratische bestuurders.

Zo worden **twee nieuwe onverenigbaarheden** geïntroduceerd. De eerste nieuwe onverenigbaarheid geldt ten aanzien van personeelsleden van een sociale huisvestingsmaatschappij tot wiens werkgebied de gemeente behoort en de tweede nieuwe onverenigbaarheid geldt ten aanzien van de leidend ambtenaar van een intergemeentelijk samenwerkingsverband waaraan de gemeente deelneemt. Van deze personeelsleden kan niet aangenomen worden dat zij de belangen van zijn eigen gemeente als raadslid boven de belangen van de belangen van hun werkgever stellen. Voorts wordt het mandaat van districtsraadslid verenigbaar met het mandaat van het bijzonder comité voor de sociale dienst.

5. Tot slot trekt dit ontwerp van decreet een aantal wijzigingen voor de gemeenten door naar de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en de districten. Een gelijkaardige doorvertaling voor de provincies zal later in de bestuursperiode worden voorgelegd aan de regering ter goedkeuring.

6. De vermelde wijzigingen in het ontwerp van decreet houden in eerste instantie een aanpassing in van het decreet over het lokaal bestuur van 22 december 2017 (afgekort **DLB**). Ze brengen daarnaast aanpassingen mee van vijf andere decreten, met name:

- het decreet van 28 januari 1977 tot bescherming van de namen van de openbare wegen en pleinen,
- het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 (afgekort **LPKD**),
- het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012 (afgekort **DKD**),
- het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (afgekort **DBRC**),
- het programmadecreet van 20 december 2019 bij de begroting 2020.

De wijziging die de installatie van de gemeenteraad na de verkiezingen behelst en die betrekking heeft op de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, met name die van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, raakt de bevoegdheid van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving.

Zowel de wijzigingen die de namen van wegen en pleinen raken als de organieke wijzigingen voor het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn betreffen een gemeenschapsaangelegenheid. De overige voorgestelde wijzigingen raken de organieke regels van de gemeenten en betreffen een gewestaangelegenheid.

7. De **opbouw van het** voorontwerp van **decreet** ziet er als volgt uit. Het eerste hoofdstuk bevat artikel 1 en dat geeft aan dat het decreet zowel gewest- als gemeenschapsaangelegenheden regelt. Het laatste hoofdstuk 8 bevat de overgangs- en inwerkingtredingsbepalingen. Wat de overige hoofdstukken 2 tot 7 betreft: per hoofdstuk worden de wijzigingen van een van de vermelde decreten geregeld en de hoofdstukken worden gerangschikt volgens afnemende ouderdom van die decreten. Zo betreft hoofdstuk 2 de wijzigingen van het decreet van 1977 over de namen van wegen en pleinen, hoofdstuk 3 de wijzigingen van het LPKD van 2011, hoofdstuk 4 de wijzigingen van het DKD van 2012, hoofdstuk 5 de wijzigingen van het DBRC van 2014, hoofdstuk 6 de wijzigingen van het DLB van 2017 en hoofdstuk 7 de wijzigingen van het programmadecreet van 2019.

De inwerkingtreding wordt verduidelijkt in het volgend inwerkingstredingsschema:

Inhoudelijke hoofdlijnen ¹	Inwerkingtreding
Afschaffing stemplicht bij gemeenteraadsverkiezingen	10d na bekendmaking BS
Maatregelen tegen het ronselen van stem-volmachten	10d na bekendmaking BS
Afschaffing invloed lijststem	10d na bekendmaking BS
Installatie raad in december	13/10/2024
Initiatiefrecht	13/10/2024
Burgemeester benoeming	13/10/2024
Constructieve motie van wantrouwen	10d na bekendmaking BS
Digitaal vergaderen	10d na bekendmaking BS
Onverenigbaarheid	1/12/2024
Fusies	10d na bekendmaking BS
Regeling presentiegeld samenwerkingsverbanden lokale besturen	10d na bekendmaking BS
Samenwerking en verzelfstandiging: conformeren aan WVV en andere correcties	10d na bekendmaking BS
Voordrachtregeling inzake kandidaat fractie van een lijst die is gesplit in het geval van een motie	13/10/2024
Opdelen van een lijst in twee fracties	13/9/2024

Voor een uitgebreide toelichting van de vermelde wijzigingen wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet (zie bijlage).

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor een artikelsgewijze toelichting bij de vermelde wijzigingen wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet (zie bijlage).

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van decreet heeft geen financiële weerslag in de zin dat het geen meeruitgaven met zich meebrengt.

De garantieregeling die wordt ingeschreven in het Openruimtefonds is eveneens van toepassing op fusies met centrumsteden. Dat betekent dat ook zij in het geval van een samenvoeging van gemeenten, aanspraak maken op de som van de aandelen van de samen te voegen gemeenten. Dit komt in de feiten neer op de som van de aandelen van de niet-centrumsteden. Deze garantieregeling zorgt niet voor een meeruitgave op de Vlaamse begroting, maar neutraliseert wel een potentiële besparing in het geval van een samenvoeging tussen een centrumstad en een andere gemeente. Voor de overige samenvoegingen is de impact moeilijk in te schatten. Dit hangt af van de hoogte van het

¹ Bijzaak volgt hoofdzaak

aandeel van de fusiegemeente in de hoofdotatie van het Gemeentefonds, de nieuw gevormde oppervlakte open ruimte van de fusiegemeente, en het samenspel tussen beide elementen in de berekening van het Openruimtefonds.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën is verleend op 23/06/2020. Het vermeldt dat het begrotingsakkoord niet vereist is.

B. ESR-TOETS

Het voorontwerp van decreet heeft geen meeruitgaven tot gevolg.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van decreet laat het personeelsbestand van de Vlaamse overheid en de navenante personeelsbudgetten ongemoeid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

De voorgestelde wijzigingen leiden niet tot bijkomende inzet van het personeel dat in dienst is en noopt evenmin tot werving van extra personeel of meerkosten voor de lokale en provinciale besturen. Ze geven geen aanleiding tot een toename van de werkingsuitgaven of lopende uitgaven van de lokale en provinciale besturen, noch geven ze aanleiding tot bijkomende investeringen of schulden. Aan de ontvangstenzijde, leiden ze niet direct tot bijkomende financiële middelen die aan de lokale en provinciale besturen ter beschikking gesteld moeten worden om het voorontwerp van decreet na te leven.

Conclusie: het voorontwerp van decreet heeft geen negatieve weerslag.

4. VERDER TRAJECT

Over de principieel goedgekeurde bepalingen van het voorontwerp van decreet die betrekking hebben op het personeel van de lokale besturen wordt, overeenkomstig het syndicaal statuut, onderhandeld in het Comité C1.

Over de principieel goedgekeurde bepalingen van het voorontwerp van decreet die een aangelegenheid met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens betreffen, wordt advies gevraagd aan de Vlaamse Toezichtscommissie.

De fusie-faciliterende wijziging met betrekking tot de bescherming van namen van de openbare wegen en pleinen raakt de bevoegdheid van cultuur. Over de principieel goedgekeurde bepalingen van het voorontwerp van decreet die een cultuuraangelegenheid betreffen, wordt advies gevraagd aan de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot wijziging van diverse decreten, wat betreft versterking van de lokale democratie en de bijhorende memorie van toelichting;

- 2° de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, te gelasten voornoemd voorontwerp van decreet op de agenda te plaatsen van een vergadering van de eerste afdeling van het comité voor de provinciale en plaatselijke overheden, onderafdeling Vlaams Gewest en Vlaamse Gemeenschap;
- 3° de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de VVSG en van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen;
- 4° de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen;
- 5° de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen te machtigen om te beoordelen of voornoemde onderhandelingen en adviezen aanleiding kunnen geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst;
- 6° de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen te gelasten over het voormelde voorontwerp van decreet het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, als de Vlaamse minister oordeelt dat voornoemde onderhandelingen en adviezen geen aanleiding geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst.

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR

Bijlage:

- Voorontwerp en bijhorende memorie van toelichting
- Advies van de inspectie van financiën